

t. m. m. o. b.
mimarlar odası
bildirisi

TÜSTAV
Arşivi
Nebil Varuy
Koleksiyonu

Plakut

kalkınmamızı aksatan nedenler

25 Eylül 1965

ULUSAL AMACIMIZ :

Gelişmekte olan memleketimizde uyanan toplum şuru daha iyi yaşama, çalışma, eğitim, sağlık, ulaşım şartları istemekte bu isteklerin karşılanması için politik ve idarî kuruluşları genel düzen tekliflerine zorlamaktadır. Bu zorlamanın sonucu olarak Anayasamızın 41 nci maddesinde ulusal amaç, «İktisadi ve sosyal hayat, adalete, tüm çalışma esasına ve herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlanması amacıyla göre iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı demokratik yollarla gerçekleştirmek, bu maksatla, milli tasarrufu arttırmak, yatırımları toplum yararının gerektirdiği önceliklere yöneltmek ve kalkınma plânları yapmak Devletin ödevidir.» şeklinde açık ve seçik olarak belirtilmiştir.

Bu amaca en kısa ve emin yoldan ulaşabilmek için yapılan İnci Kalkınma Planı, 15 yıllık sürenin beşte biri olan üç yıldır yürürlüktedir. Bu süre içinde yapılan tesbitlerle belirtildiği gibi ön görülen ana hedeflere ulaşamamış ve gerekli tedbirler alınmamıştır.

AKSAKLILAR :

İnci 5 yıllık Kalkınma Plânında hedeflere varmak için ön görülen tedbirlerin yetersizliği, yeterli olanların da uygulanmaması yüzünden :

- Kalkınmayı temin edecek kaynaklar yeterli ve âdil şekilde sağlanamamış,
- Yeterli kalkınma hızına ulaşamamış,
- Sağlanabilen kalkınma nimetleri sosyal ve kültürel hedeflere âdil şekilde yönlentilememiş, bunların sonucu olarak plân ve uygulaması yeterli sonuçlara ve ulusal amaca yönelememiştir.

İnci Kalkınma Plânının hedeflerine varamayışı yüzünden medeniyet seviyesi yönünden ileri Batı ülkeleri ile Türkiye'nin arası her yıl biraz daha açılmaktadır.

Ulusal amacımızı gerçekleştirmek demek, bu arayı her yıl bir miktar kapamak demektir. Bu amaç değişmeyeceğine göre Kalkınma Plânının hedef ve tedbirler dengesinin yeterli olarak kurulması ve alınan her tedbirin uygulanması için gerekli enerjinin gösterilmesi zorunludur.

Bu husus ulusal amacımızın gerçekleşebilmesi için şart olduğu gibi demokratik düzenin geleceği için de şarttır.

Yurt kalkınmasında görevli kuruluşlardan biri bulunan Mimarlar Odası olarak dengeli ve adil bir kalkınmayı engelleyen ve düzeltilmesi zorunlu olan aksaklıklardan mesleğimizle ilgili olanları özetle sunuyoruz.

1 — GENEL YERLEŞME KONUSUNDAKİ AKSAKLILIKLAR :

İş ve işgücünün yurt sathına en verimli ve dengeli şekilde dağılım ve organizasyonunu gösterecek genel yerleşme plânı yapılmamıştır. Bu yüzden ekonomik hedeflere varılsa dahi sosyal ve kültürel hedeflere ulaşamayacak, kalkınmanın her bölge ve fert için adil ve dengeli olması, yersiz yatırım ve hizmetlerin önlenmesi temin edilemeyecektir.

**Şehirleşme
Problemi**

Sanayileşme ve tarım reformununun tabii sonucu olan kütleli şehirleşme hareketi plânlanmamıştır. Önümüzdeki dönemde her yıl için 1 milyon insanın şehirleşmesini ve 25 milyonluk bir yatırımı gerektiren bir hareket Türkiye'nin çözüm bekleyen en önemli sorunu olarak ortada durmaktadır. Hâlen 7 milyon olan şehirleşmiş nüfusun ve mevcut şehirlerimizimizin perişan hali meydandadır. Önümüzdeki 7 yıl içinde şehirleşme olayından dolayı %100 artacak olan şehirli nüfusunun, şehirlere gözülmeye mümkün olmayacak iş, işyeri, iskân, trafik, enerji, kültür vs. problemleri getireceği muhakkaktır.

**Sanayi
Problemi**

Ayrıca, ekonomik kalkınmamızın esas temelini teşkil edecek sanayileşme hareketi, yeterli yerleşme şartları sağlanamadığından beklenen sonucu vermeyecektir. Buna karşılık çözümü imkânsız toplum problemleri ortaya çıkacaktır.

**Tarım
Reformu
Problemi**

Gerçekleşmesi zorunlu olan tarım reformu ise köylü nüfusun yeterli iş ve yerleşme düzeninin kurulmasını beklemektedir.

**Konut
Problemi**

- 1964 yılı 87500 konut açığı ile kapanmıştır.
- Halen 20 vatandaşın biri gecekonuda yaşamaktadır. Tedbir alınmazsa 10 yıl sonra 10 vatandaşın biri gecekonuda yaşayacaktır. Köy konutlarının durumu ise gecekonduyla dahi kıyaslanamayacak kadar kötüdür.

2 — İNŞAAT SEKTÖRÜNDEKİ AKSAKLIKLAR :

Tüm yatırımların % 63,5'unu teşkil eden inşaat yatırımlarından 4 milyar liralık bina yatırımları kısmı % 50 oranında aksamaktadır.

**Yetersiz
Proje**

Bina inşaatlarında % 90 oranında ya yerine uymayan tip projeler kullanılmakta, ya da her türlü inşaat projeleri en hatalı yolla, o inşaatın kazanç sağlayacak kişiye yani inşaat müteahhitlerine yaptırılmaktadır. Bu yüzden her yıl 100 milyon mertebesinde bir servet boş yere harcanmaktadır.

Bazı hallerde ise idare, projeleri zamanında yetiştiremediği için inşaat müteahhitlerine tazminat ödemektedir.

**Fuzuli
Harcamalar**

Çeşitli yapılar için uygun arsa seçimi yapılmadığından her sene milyonlarca lira toprak kazma, duvar yapma, zemin takviyesi gibi fuzuli işlere harcanmakta ve bazan bu harcamalar inşaatın keşif bedeline yaklaşarak yapının bitmesini önlemektedir. Bursa kapalı spor salonu 3 milyon liraya ihale edilmiş, zemin çürük olduğundan 3 milyon temelde harcanmıştır.

**Kontrol
Eksikliği**

İnşaatlar gerektiği gibi kontrol edilmediğinden milyonlar değerindeki millî servet kötü kullanılmakta ve heba olmaktadır. Son olarak Yarıma Seramik Fabrikasında binlerce m² inşaat çökmüş milyonlarca liralık emek ve malzeme ziyan olmuştur.

Özel sektör inşaatları da yeterli şekilde kontrol edilmediği için devlet kredileri ve halkın tasarrufları spekülâtorlerin elinde heba olmaktadır.

3 — TEKNİK İŞGÜCÜNÜN ORGANİZASYONUNDAKİ AKSAKLIKLAR :

Teknik işgücü organize edilmemiştir.

İnşaat sektörü yatırımlarının kesif bir çalışma ile ancak gerçekleştirebilecek miktarda olan mimarlık gücünden bugün % 58 oranında yararlanılabilmektedir. Bu yüzden mimar gücünün % 21'i yurt dışına çıkmıştır.

Önümüzdeki 15 yıl içinde güç açığı 233.000 i bulacak alt teknik kademenin (teknikerlerin) yetiştirilmesi için, bu kademe gerekliliği için iş imkânını sağlamak suretiyle tedbirler aranacak yerde anormal tedbirler düşünülmektedir.

ÇÖZÜM TEKLİFLERİ :

Kalkınma Plânı ve Genel Yerleşme;

- Kalkınmanın Türkiye'nin her bölgesi ve ferdi için âdil ve dengeli olabilmesi,
- Dengeleme işlemi süresince, yersiz yatırım ve hizmet yapılmasının önlenmesi, için ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı sağlayacak kalkınma plânına paralel bir «Genel Yerleşme Plânı»nın yapılması, Kalkınma plânı ve inşaat sektörü.

Yatırımların en randımanlı şekilde gerçekleştirilmesi için kalkınma plânındaki inşaat sektörü ile ilgili tedbirlerin uygulanması ve geliştirilmesi,

Kalkınma Plânı ve İnsan Gücü;

Önemi, büyüklüğü ile orantılı olan inşaat sektörü yatırımlarının yeterli şekilde gerçekleştirilebilmesi için başta, büyük zaman ve para sarfı ile topluma kazandırılan ihtisas elemanları olmak üzere, insan gücünden eksiksiz yararlanılabilmesi gayesiyle TEKNİK GÜCÜN yapılacak ulusal fiziksel plâna paralel olarak yurt alanında organize edilmesi, gerekmektedir.

PARTİLERE VE ADAYLARA DÜŞEN GÖREV :

Önümüzdeki seçimler, memleketimiz için hayati bir önem taşımaktadır. Plânlı kalkınmanın II nci beş yıllık dönemine girmek üzere olan Türkiye'nin bu çabadaki başarısı, seçim sonuçları ve politikacıların tutumları ile geniş ölçüde ilgilidir.

ADAYLARIN partilerimizin, seçim hazırlıklarına girdikleri şu günlerde; bütün aksaklıkları VATANDAŞLARA açıklamaları ve,

- Sosyal, kültürel ve ekonomik plânlama ile genel yerleşme plânlaması konularındaki görüşlerini tesbit etmeleri,
- Ulaşmayı öngördükleri stratejik hedefler ile bu hedefleri gerçekleştirecek ana tedbirler dengesini ve bu tedbirlerin toplum gruplarına yükliyeceği külfetleri, sağlanacak nimetlerin hangi esaslara göre dağıtılacağını yukarıda belirtilen inşaat sektörü ile ilgili aksaklıkları nasıl düzelteceklerini seçecekleri uygulama usulleri ile birlikte, ZAMAN VE MİKTARA BAĞLI TAAHHÜTLER OLARAK belirtmeleri zorunludur.

Bu suretle, seçim mücadelesi bundan önce olageldiği gibi herkese herşeyi vaat etmek şeklinde değil, partilerin Yurt gerçeklerine uygun plân ve uygulama görüşlerini kesin bir taahhüt halinde ortaya koymaları şeklinde gelececek ve iktidarın tutumunun kamu oyu ve muhalefet tarafından tam olarak izlenmesi mümkün olabilecektir. Ancak böyle bir ortam içinde parti çalışmaları memlekete hizmet yarışına haline gelecek, halktan istenen fedakârlık ve destek, şuurlu olarak sağlanabilecek ve ulusal kalkınma gerçekleşebilecektir.